

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดกำแพงเพชร

สอบถามข้อมูลการผลิตข้าว และ
การจัดการเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ

1 กรมการข้าว
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2 ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว
กำแพงเพชร

ศูนย์เมล็ดพันธุ์
ข้าวกำแพงเพชร

โทร. 055 710 014

ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกำแพงเพชร

311 หมู่ 3 ตำบลหนองปลิง

อ.เมืองกำแพงเพชร จ.กำแพงเพชร

สแกน QR CODE เพื่ออ่าน
E - BOOK และแผ่นพับ
ด้านการเกษตรเพิ่มเติม

Website

[https://www.opsmoac.go.th/
kamphaengphet](https://www.opsmoac.go.th/kamphaengphet)

จัดทำ : กลุ่มสารสนเทศ
การเกษตร

สำนักงานเกษตรและ
สหกรณ์จังหวัด
กำแพงเพชร

การลดต้นทุน ผลิตข้าว

เพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าว เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี

แผ่นพับด้านการเกษตร

โดย สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดกำแพงเพชร

ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ

ปัจจุบัน มีผลกระทบด้านสถานะแวดล้อมที่มีผลโดยตรงต่อเกษตรกรไทย โดยเฉพาะชาวนาไทยต้องประสบกับปัญหาในการดำรงชีวิตเป็นอย่างมาก ได้แก่ ปัญหาค่าครองชีพที่สูงขึ้น การประกอบอาชีพมีความเสี่ยงสูง ทั้งความเสี่ยงในด้านราคาผลผลิตที่แปรปรวนตลอดเวลา ความเสี่ยงในด้านภัยธรรมชาติ และความแปรปรวนของสภาพดินฟ้าอากาศ ทำให้รายได้ไม่แน่นอน และมีแนวโน้มลดลง

ในขณะที่ ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นชาวนาจึงจำเป็นต้องปรับตัวในการประกอบอาชีพ เพื่อให้สามารถชีพอยู่ได้ วิธีการลดต้นทุนการผลิตข้าวจึงเป็นความหวังหนึ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากเป็นวิธีการที่จะลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก และเป็นวิธีการที่พึ่งพาตนเองอย่างแท้จริง

การลดต้นทุนผลิตข้าว

ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ต้องใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี มีความงอกไม่ต่ำกว่า 80% อัตราที่ใช้ 20 ก.ก./ไร่ นาหว่าน 7 ก.ก./ไร่ นาปักดำ และนาโยนกล้า 5 ก.ก./ไร่ ทำให้เพิ่มผลผลิตอย่างน้อย 10% หรือประมาณ 300 บาท/ไร่

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมดิน เช่น ห้ามเผาฟาง เพราะทำลายสภาพดิน ให้พลิกหน้าดินเพื่อกลบฟางข้าว ระบายน้ำเข้านาและใช้สาร พด.2 หมักฟางข้าวอย่างน้อย 2 สัปดาห์ ปรับหน้าดินให้เรียบสม่ำเสมอ นาหว่าน นาตมให้ทำร่องน้ำเป็นทางระบายอากาศในแปลงปลูกข้าว ทำให้เมล็ดข้าวงอกอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีวัชพืชขึ้นในนา ลดค่าใช้จ่ายในการป้องกันและกำจัดวัชพืช ประมาณ 250 บาทต่อไร่

ขั้นตอนที่ 3 การกำจัดวัชพืช ให้ใช้สารป้องกันกำจัดวัชพืชทันทีหลังหว่านข้าว ก่อนเมล็ดวัชพืชงอก อย่าให้เกิน 4 วันหลังหว่านข้าวใช้สารกำจัดวัชพืชให้ตรงตามชนิดวัชพืชที่ระบาด แต่หากการระบาดของวัชพืชไม่ถึง 20% ของพื้นที่นายังไม่ต้องใช้

ขั้นตอนที่ 4 การใช้ปุ๋ยเคมี ใช้ปุ๋ยเคมีที่ถูกรับรอง ระบุเป็นปุ๋ยสำหรับข้าว สูตรปุ๋ย 16-20-0 เฉพาะดินเหนียว และสูตร 16-16-8 เฉพาะดินทราย สำหรับอัตราปุ๋ย

ครั้งที่ 1 ใส่ปุ๋ยสูตร 16-20-0 อัตรา 25-30 ก.ก./ไร่

ครั้งที่ 2 ใส่ปุ๋ย ยูเรียสูตร 46-0-0 อัตรา 10-15 ก.ก./ไร่

ครั้งที่ 3 ใส่ปุ๋ยยูเรียสูตร 46-0-0 อัตรา 10-15 ก.ก./ไร่ ระยะเวลาใส่ปุ๋ย

ขั้นตอนที่ 5 การป้องกันและกำจัดศัตรูข้าว เกษตรกรต้องปฏิบัติตามขั้นตอนข้างต้น จะทำให้ลดค่าใช้จ่าย ในการใช้สารป้องกันและกำจัดแมลงได้

ขั้นตอนที่ 6 การจัดการน้ำอย่างเหมาะสมหลังทำเทือกเสร็จแล้ว ระบายน้ำออกให้ดินแห้งแบบหมาดๆ แล้วจึงหว่านข้าวออก ส่วนระดับน้ำช่วงข้าวยังเล็กให้ระดับน้ำอยู่ที่ 5 ซม. ช่วงข้าวแตกกอสร้างรวงอ่อนและข้าวออกดอกให้รักษาระดับน้ำ 10-15 ซม. การปรับหน้าดินให้เรียบสม่ำเสมอ สามารถลดระดับน้ำในนาโดยลดระยะเวลาการสูบน้ำเข้านาได้

ขั้นตอนที่ 7 การเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวข้าวระยะพลับพลึงคือ หลังข้าวออกดอก 30 วัน เท่านั้น ให้ระบายน้ำออกจากนาข้าวเมื่อข้าวออกดอกแล้ว 15 วัน และช่วงเก็บเกี่ยวดินนาต้องแห้ง ซึ่งจะช่วยลดการสูญเสียผลผลิตจากข้าวที่ร่วงระหว่างการเก็บเกี่ยว 20%

ขั้นตอนที่ 8 เกษตรกรควรทำบันทึกบัญชีฟาร์ม อย่างสม่ำเสมอเพื่อเปรียบเทียบการปลูกข้าวในฤดูถัดไป และเกษตรกรจะเห็นว่าตนเองสามารถลดต้นทุนอะไร ได้บ้าง

ข้อมูล : กรมการข้าว
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

